

Uchwała nr 13/23
Sejmiku Województwa Mazowieckiego
z dnia 17 stycznia 2023 r.

w sprawie petycji Stowarzyszenia Zanim Powstanie Lotnisko – CPK, dotyczącej wydłużenia terminów przejściowych obowiązywania przepisów uchwały nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Na podstawie art. 30a ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 547 i 583) oraz art. 9 ust. 2 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) - uchwała się, co następuje:

§ 1.

Uznaje się, że wniesiona w dniu 8 sierpnia 2022 r. petycja Stowarzyszenia Zanim Powstanie Lotnisko – CPK, dotycząca wydłużenia terminów przejściowych obowiązywania przepisów uchwały nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, nie zasługuje na uwzględnienie.

§ 2.

Treść uchwały wraz z uzasadnieniem podlega doręczeniu Stowarzyszeniu wnoszącemu petycję.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Sejmiku Województwa Mazowieckiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Sejmiku
Województwa Mazowieckiego

Marcin Podsędek

Uzasadnienie

(...) Stowarzyszenia Zanim Powstanie Lotnisko – CPK w petycji z dnia 27 lipca 2022 r. wnioskuje o wydłużenie terminu eksploatacji starych, bezklasowych pieców węglowych (tzw. „kopciuchów”) oraz miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń niespełniających wymagań ekoprojektu do końca roku 2027, tak aby wymagania określone w uchwale nr 162/17 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa mazowieckiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (dalej: „uchwała antysmogowa”) dla tych urządzeń obowiązywały od 1 stycznia 2028 r., a nie od 1 stycznia 2023 r. jak mówią przepisy uchwały.

Wnioskodawcy swój postulat argumentują planowanym w latach 2023 – 2027 wyłączeniem przez spółkę Centralny Port Komunikacyjny Sp. z o.o. mieszkańców z terenów przeznaczonych pod budowę Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Zgodnie z § 41b ust. 2 i 3 Statutu Województwa Mazowieckiego, stanowiącego załącznik do uchwały nr 145/09 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 7 września 2009 r. w sprawie Statutu Województwa Mazowieckiego (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2019 r. poz. 1460), petycja została przekazana Zarządowi Województwa, celem ustosunkowania się, a następnie wraz ze stanowiskiem Zarządu przekazana do Komisji Skarg, Wniosków i Petycji.

Zarząd Województwa w swoim stanowisku zwrócił uwagę, iż celem uchwały antysmogowej, zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.), jest „zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko”, a zgodnie z art. 68 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkiem władz publicznych jest zwalczanie chorób epidemicznych i zapobieganie negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska, jak również, w myśl art. 74 ust. 2 Konstytucji, ochrona środowiska. Ponadto konstytucyjnym obowiązkiem władz samorządowych jest podjęcie działań, które ograniczą poziom zanieczyszczenia powietrza oraz ich negatywny wpływ na zdrowie ludzi i na środowisko.

Dlatego też Samorząd Województwa Mazowieckiego, biorąc pod uwagę m.in. wyniki Rocznych Ocen Jakości Powietrza (dokonywanych corocznie przez Inspekcję Ochrony Środowiska) na terenie województwa mazowieckiego, które wskazywały przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu, szczególnie na obszarach gdzie dominująca jest powierzchniowa emisja indywidualna (tzw. niska emisja), pochodząca ze spalania paliw stałych na cele grzewcze, podjął decyzję o rozpoczęciu prac nad wprowadzeniem na Mazowszu uchwały antysmogowej. Mazowiecka uchwała antysmogowa weszła w życie 11 listopada 2017 r., a wprowadzenie zawartych w niej regulacji poprzedziła szeroka analiza stanu jakości powietrza w województwie oraz analiza przyczyn występowania przekroczeń dopuszczalnych norm.

Ponadto, zła jakość powietrza doprowadziła m.in. do złożenia przez Komisję Europejską skargi do Trybunału Sprawiedliwości przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie utrzymujących się od lat przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszzonego PM10, czego efektem jest wyrok Trybunału Sprawiedliwości wydany w lutym 2018 r. W wyroku zarzucono Polsce m.in. wieloletnie (2007–2015) przekraczanie norm dopuszczalnych pyłu zawieszzonego PM10 oraz nieskuteczność określonych działań naprawczych i ich zbyt długi horyzont czasowy.

Jakość powietrza ma kluczowe znaczenie dla naszego stanu zdrowia. Zanieczyszczenia zawarte w powietrzu oddziałują negatywnie na układ krwionośny i oddechowy człowieka, zwiększają ryzyko zachorowania na nowotwory płuc, gardła czy krtani, prowadzą do szeregu innych chorób, a w następstwie do przedwczesnych zgonów. Do najbardziej narażonych grup należą dzieci, również w okresie prenatalnym, a także osoby z chorobami układu krążenia i układu oddechowego oraz osoby starsze. Ponadto zanieczyszczenie powietrza generuje wysokie koszty ekonomiczne, w szczególności takie jak: wydatki na opiekę zdrowotną,

ponoszone bezpośrednio przez ludzi chorujących z powodu zanieczyszczenia powietrza; koszty wynikające z mniejszej produktywności, w tym absencji w pracy; koszty związane z przedwczesną umieralnością oraz straty materialne wynikające z przyspieszonej degradacji zabytków.

Mając na uwadze, że głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie Mazowsza jest emisja szkodliwych substancji do powietrza powstałych w wyniku spalania paliw stałych (w tym węgla i drewna) w indywidualnych, często starych i bezklasowych źródłach ogrzewania Samorząd Województwa Mazowieckiego w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu zanieczyszczonego powietrza na zdrowie ludzi oraz środowisko, podjął w październiku 2017 roku uchwałę antysmogową.

Wprowadziła ona ograniczenia i zakazy w zakresie jakości paliw oraz eksploatacji instalacji o mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw. Przeprowadzone w trakcie prac nad kształtem przepisów uchwały analizy wskazały, że najlepszym rozwiązaniem zarówno z punktu widzenia ekologicznego, medycznego, technicznego i finansowego okazał się wtedy wariant zakładający instalację tylko nowych kotłów, pieców i kominków na paliwa stałe, które spełniają wymagania rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe oraz stopniową wymianę instalacji już użytkowanych, a niespełniających tych wymogów.

W uchwale, obok zakazu spalania niektórych rodzajów paliw oraz konieczności instalowania w nowobudowanych budynkach nowoczesnych kotłów spełniających wymagania ekoprojektu, wprowadzono okresy przejściowe obowiązywania przepisów dla kotłów na paliwa stałe już użytkowanych, tj. 5 lat w przypadku kotłów pozaklasowych czyli tzw. „kopciuchów” (mogą one być użytkowane do końca 2022 r.) oraz 10 lat w przypadku kotłów spełniających wymagania 3 lub 4 klasy wg normy PN-EN 303-5:2012 (mogą one być użytkowane do końca 2027 r.). Rozwiązania zaproponowane w uchwale, miały doprowadzić do jak najszybszego osiągnięcia wymaganego efektu ekologicznego (obniżenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomów dopuszczalnych i docelowych), jak również ochronić mieszkańców Mazowsza przed skutkami zdrowotnymi złej jakości powietrza. Jednakże, w związku z niezadowolającymi efektami wdrażanych przepisów (utrzymujące się przekroczenia norm jakości powietrza) podjęto decyzję o wzmocnieniu przepisów uchwały, aby redukcja zanieczyszczeń powietrza następowała szybciej. Nowelizacja uchwały wprowadziła zakaz użytkowania kotłów na węgiel w m. st. Warszawa od 1 października 2023 r. oraz w gminach powiatów okołowskich (grodzkiego, legionowskiego, mińskiego, nowodworskiego, piaseczyńskiego, pruszkowskiego, otwockiego, warszawskiego zachodniego oraz wołomińskiego) od 1 stycznia 2028 r. Taki kształt przepisów przyczyni się do największego spadku liczby osób narażonych na zanieczyszczenie powietrza w możliwie najkrótszym przedziale czasowym. Rozwiązanie to znacząco poprawi warunki życia, wpływając na podniesienie bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców. Z tego względu Zarząd Województwa Mazowieckiego nie poparł propozycji zmiany terminów przejściowych na wymianę kotłów, która pojawiła się już w toku konsultacji społecznych zmiany uchwały, a Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął projekt nowelizacji w zaproponowanym kształcie.

Wydłużenie terminu użytkowania „kopciuchów” może prowadzić do braku poprawy jakości powietrza i wskutek tego narażenia mieszkańców Mazowsza na oddychanie zanieczyszczonym powietrzem przez kolejne lata. Utrzymujące się przekroczenia norm jakości powietrza oraz trudna sytuacja na rynku paliw kopalnych powinny skłaniać do możliwie jak najsprawniejszego wdrażania obowiązujących przepisów uchwały antysmogowej, a nie ich spowolnienia. Należy również zauważyć, sam proces legislacyjny związany ze zmianą uchwały antysmogowej mógłby przekroczyć termin wprowadzenia zakazu (1 stycznia 2023 r.).

Wniosek o wydłużenie terminów przejściowych obowiązywania przepisów uchwały antysmogowej Stowarzyszenie Zanim Powstanie Lotnisko – CPK (dalej: „Stowarzyszenie”) uzasadnia zapewnieniem Pełnomocnika Rządu ds. Centralnego Portu Komunikacyjnego, że decyzja lokalizacyjna Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) będzie podjęta w 2023 roku

i będzie równoznaczna z decyzją o wywłaszczeniu mieszkańców z terenu przeznaczonego pod budowę CPK. Tworzenie przepisów prawa miejscowego opiera się na faktycznym stanie materialnym i prawnym i nie może uwzględniać hipotetycznych decyzji. Jak wspomniano powyżej, uchwała antysmogowa obowiązuje od 11 listopada 2017 roku, a decyzję o jej podjęciu poprzedziła szeroka, wielokierunkowa analiza różnych aspektów, a terminy przejściowe zostały tak ustalone aby doprowadzić do jak najszybszego osiągnięcia wymaganego efektu ekologicznego (obniżenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomów dopuszczalnych i docelowych), przy jak najniższych nakładach.

Ponadto zdaniem Stowarzyszenia „Zmuszanie mieszkańców województwa mazowieckiego – właścители nieruchomości mieszkalnych, którzy w perspektywie roku albo kilku lat będą wywłaszczeni ze swoich domów, do wymiany pieców i kotłów węglowych w terminie do końca roku 2022 jest działaniem niesprawiedliwym, dodatkowo ich krzywdzącym i kosztownym (...)”. W ocenie Zarządu Województwa przepisy obowiązującej uchwały antysmogowej zapewniły mieszkańcom odpowiednio długie i wystarczające okresy przejściowe, pozwalające na wymianę posiadanych źródeł ciepła przed rozpoczęciem sezonów grzewczych (ponad 5 letni okres przejściowy na wymianę kotłów bezklasowych (od 11 listopada 2017 r. do 31 grudnia 2022 r.) i ponad 10 letni okres przejściowy na wymianę kotłów 3 i 4 klasy (od 11 listopada 2017 r. do 31 grudnia 2027 r.) oraz zakup dozwolonego opału, dostosowanie budynków, instalacji i uruchomienie nowych urządzeń, zgodnych z przepisami uchwały antysmogowej. Jak wynika z danych zawartych w przesyłanych przez gminy sprawozdań z realizacji działań określonych w programie ochrony powietrza, wielu mieszkańców Mazowsza, stosując się do obowiązujących przepisów podjęło wysiłek i wymieniło stare piece. Pokazuje to, że obrany kierunek jest słuszny, a terminy wskazane w uchwale zostały właściwie określone. Taka zmiana mogłaby zostać również odebrana jako brak stabilności legislacyjnej, co może wzbudzić w mieszkańcach przekonanie, że jest to prawo nieistotne. Ponadto przesunięcie terminów wskazanych w uchwale narazi mieszkańców na ponoszenie przez kolejne lata zwiększonych kosztów ekonomicznych związanych ze złą jakością powietrza, oszacowanych na kwotę od 18 do 36,5 mld zł/rok.

Zarząd Województwa biorąc pod uwagę powyższe, jak również mając na uwadze dbałość o stan jakości powietrza w województwie mazowieckim i jak najszybszą jego poprawę, a co za tym idzie dbałość o zdrowie i komfort życia mieszkańców, nie rekomenduje zmiany przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwały antysmogowej, w zakresie proponowanym przez Stowarzyszenie wnoszące petycję.

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji, z uwagi na przedmiot petycji, uznała za zasadne zwrócić się do właściwej merytorycznie komisji - Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Mazowieckiego o opinię w przedmiotowej sprawie. Komisja Ochrony Środowiska w przedłożonym piśmie wskazała, iż po przeanalizowaniu petycji i stanowiska Zarządu Województwa oraz w wyniku przeprowadzonej dyskusji, pod głosowanie na posiedzeniu Komisji Ochrony Środowiska został poddany wniosek o negatywne zaopiniowanie petycji. Wynik głosowania był następujący: za – 4 głosy, przeciw – 5 głosów, wstrzymujących się – 0, co wskazuje, że Komisja nie zaopiniowała negatywnie petycji. Pod głosowanie nie został poddany inny wniosek, to znaczy, o pozytywne zaopiniowanie petycji.

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji mając na względzie fakt, że brak jest możliwości tworzenia przepisów pod warunkiem przyszłym i niepewnym oraz biorąc pod uwagę starania Samorządu Województwa Mazowieckiego o stan jakości powietrza w województwie mazowieckim oraz dbałość o zdrowie mieszkańców Mazowsza przed skutkami związanymi z jego zanieczyszczeniem uznała, iż wniesiona petycja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sejmik Województwa Mazowieckiego po rozpatrzeniu petycji Stowarzyszenia stwierdza, iż postulat zawarty w przedmiotowej petycji nie zasługuje na uwzględnienie.